

Katre Maasalu – meditsiinidoktor

Tiit Haviko – TÜ traumatoloogia ja ortopeedia kliinik

5. märtsil 2003 kaitses Tartu Ülikooli arsti-teaduskonna nõukogu ees doktoriväitekirja Katre Maasalu. Töö "Vanusest ja geneetilistest põhjustest tingitud luude kvaliteedi muutused ning nende kliiniline väljendumine Eestis" ("Changes in bone quality due to age and genetic disorders and their clinical expressions in Estonia") valmis TÜ traumatoloogia ja ortopeedia kliinikus professor Tiit Haviko juhendamisel. Väitekirja oponeerisid TÜ polikliiniku ja peremeditsiini õppetooli juhataja professor Heidi-Ingrid Maaros ning TÜ lastekliiniku juhataja professor Tiina Talvik. Nõukogu üksmeelse otsusega tunnistati Katre Maasalu meditsiinidoktori kraadi vääriliseks, kaitsmise hindeks osutus *cum laude*.

Katre Maasalu doktoritöö põhineb 7 originaalpublikatsioonil, neist 4 on ilmunud või ilmumas rahvusvahelise levikuga eelretsenseeritavates teadusajakirjades ja 3 avaldatud ajakirjas Eesti Arst.

Autor tegi luu kvaliteedi juhuvalikuga sõeluuringu 288 tervel eesti naisel, määrates luu seisundit erinevates vanuserühmades kvantitatiivse ultrasonomeetrilise meetodiga. Ühtlasi uuris ta luude seisundit seoses uuritavate elustiili, füüsilise aktiivsuse, toitumisharjumuste, tarvitatud ravimitega. Autor leidis, et luukoe kvaliteet halvenes pärast kuuekümnendat eluaastat peaaegu kaks korda. Eaga kaasnevad muutused luukoe kvaliteedis, samuti ka kehakaalu ja pikkuse muutused olid sarnased teiste Euroopa rahvaste uuringute tulemustega. Selline epidemioloogiline luustiku seisundi uuring on Eesti rahvastiku kohta esmakordne.

Väitekirja järgnevas osas uuris autor vanusest tingitud luumurdude esinemissagedust erinevates vanuserühmades Tartu piirkonnas 1991.–1994. a ravitud naispatsientidel. Luumurdude, eriti kodarluu

tüüpilise koha murdude arv hakkas suurenema 40. eluaastast ning esines sagedasti 60 ja 70 aasta vanustel naistel.

Dissertant käsitles ka geneetilistest põhjustest tingitud luukvaliteedi muutusi *Osteogenesis imperfecta* haigetel (15 juhtu) ja töötas välja optimaalsed raviskeemid nendele haigetele, kaasa arvatud operatiivne ravi. *Osteogenesis imperfecta*'ga patsientide ravimisel alendronaadi ning kaltsitriooliga vähenes oluliselt luumurdude arv, suurenes luutihedus ning paranes patsientide elukvaliteet. Dünaamiline luukoe histoloogiline uurimine näitas luukoe kvaliteedi paranemist. Ortopeediliste operatsioonide edukus, postoperatiivne rehabilitatsioon ning patsientide elukvaliteet paranesid medikamentoosse ravi kaasabil.

Katre Maasalu on sündinud 9. jaanuaril 1968. aastal Tartus. Tartu Ülikooli arstiteaduskonna lõpetas ta 1994. aastal. Aastatel 1996–2001 oli Katre Maasalu TÜ traumatoloogia ja ortopeedia kliiniku doktorant. Aastast 2001 töötab ta traumatoloogia ja ortopeedia kliiniku teaduri ning kliiniku arstina.

tiit.haviko@kliinikum.ee

Marju Herodes – meditsiinidoktor

Ain-Elmar Kaasik – TÜ närvikliinik

12. märtsil 2003. a kaitses arstiteaduskonna nõukogu ees oma väitekirja "Epilepsiahaigete elukvaliteet Eestis" Tartu Ülikooli närvikliiniku resident Marju Herodes. Töö valmis allkirjutanu ja dotsent Sulev Haldre juhendamisel. Kaitsmisel oponeeris professor Matti Iivanainen Helsingi Ülikoolist.

Marju Herodese töö kuulub neuroloogia valdkonda, kuid oma uurimuses kasutas ta meditsiinisotsioloogiast tuntud meetodeid. Nendeks olid mujal välja töötatud küsimustikud RAND-36 (RAND 36 - *Item Health Survey* 1.0) ja QOLIE-31 (*Quality of Life Inventory in Epilepsy* 31, versioon 1.0). Töö metoodilises osas tuli esmalt hinnata nende instrumentide vastuvõetavust, usaldusväärsust ja valiidsust Eesti inimestel. Uuring toimus aastatel 1997-98 ning hõlmas 203 epilepsiaga inimest Tartust ja Viljandimaalt. Töö põhieesmärk oli uurida epilepsia ja selle ravi mõju tööhõivele ning epilepsiaga sageli kaasneva stigma ulatust patsientide hulgas. Vaatamata sellele, et ligi 80%-l juhtudest olid ka patsiendid oma antiepileptilise raviga rahul, oli nii stigmatiseeritute üldprotsent (52,4) kui raskelt stigmatiseeritute protsent (24,7) suur. See lubas väita, et stigmatiseeritus on Eestis üheks epilepsiaga inimeste peamiseks probleemiks. Epilepsiaga patsientide elukvaliteeti Eestis mõjutab

ka haridus, perekonnaseis ja tööhõive. Üle poole uuringus osalenuist arvas, et neil on epilepsia tõttu olnud probleeme tööhõivega ja neid on haiguse tõttu ebaõiglaselt koheldud. Töö tulemustest ilmselg, et epilepsiaga inimeste elukvaliteeti iseloomustavad näitajad olid Eestis keskmiselt halvemad kui arenenud maades.

Marju Herodese dissertatsiooni aluseks olnud andmed on avaldatud mitme teadusartiklina, sealhulgas maailma juhtivates epilepsiaväljaannetes *Epilepsia* ja *Seizure*. Töö esialgne kokkuvõte ilmus Eesti Arsti 1998. a 6. numbris.

Marju Herodes (neiuna Rätsepp) on sündinud 4. oktoobril 1970. a Tartus. Ta lõpetas 1989. a Miina Härma nim Tartu 2. Keskkooli ning 1995. a Tartu Ülikooli arstiteaduskonna. Aastatel 1995–1997 läbis ta üldinternatuuri Kuressaare Haiglas ja astus seejärel Tartu Ülikooli närvikliiniku doktorantuuri. 2001. a sügisest on ta samas resident. M. Herodes on kokku 14 publikatsiooni autor ja on rahvusvahelistel konverentsidel esitanud 6 ettekannet. 2001. a võttis ta osa Euroopa Neuroloogiaseltside Föderatsiooni korraldatud täienduskursusest Tšehhi Vabariigis. Marju Herodes abiellus doktoriõpingute ajal ja 23.02.2002. a sündis ta poeg Indrek. Marju abikaasa Koit kaitses keemiadoktori kraadi mõni kuu varem.

Värske meditsiinidoktor Marju Herodes on lõpetanud lastemuusikakooli klaveri erialal ja harrastanud mäesuusatamist. Ta huviala on filosoofia, mida õpib jätkuvalt TÜ avatud ülikoolis.

ain-elman.kaasik@kliinikum.ee

Leena Puksa – meditsiinidoktor

Toomas Asser – TÜ närvikliinik

26. märtsil 2003 kaitses Tartu Ülikooli arstiteaduskonna nõukogu ees doktoriväitekirja Leena Puksa. Töö "Hilisvastused mootorsete närvide juhtekiiruste mõõtmisel. F-lained ja A-lained tervetel ja polüneuropaatiate korral" ("Late responses in motor nerve conduction studies. F waves and A waves in normal subjects and patients with neuropathies") valmis Tartu ja Uppsala ülikoolis. Töö juhendajateks olid professor Erik Stalberg Uppsala Ülikooli haiglast, professor Toomas Asser TÜ närvikliinikust ja dotsent Björn Falck Turu Ülikooli haiglast. Töö oponentiks oli Kuopio Ülikooli neurofüsioloogiaprofessor Juhani Partanen. Oponent märkis tunnustavalt, et tegemist on kliinilise neurofüsioloogia rutiinuuringuid puudutava mahuka, tervikliku ja selle paljusid eritahke analüüsiva uurimustööga. Uuring on teostatud heal metoodilisel tasemel ning selle tulemusi on võimalik kasutada igapäevases neurofüsioloogilises diagnostikas mitte ainult Eestis, vaid kõikjal maailmas.

Doktoritöö eesmärgiks oli hinnata F-lainete parameetrite sõltuvust uuritava vanusest, pikkusest ja soost, määrata kindlaks F-lainete parameetrite võimalikud erinevused kehapooltel. Töös hinnati erinevate uurijate eri aegadel saadud tulemuste muutlikkust, A-lainete esinemissagedust erinevatel mootorsetel närvidel ning nende lainete esinemissagedust perifeerse närvisüsteemi haiguste korral.

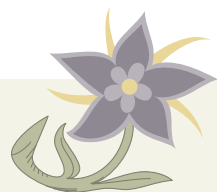
Uuringurühmas oli 242 tervet inimest. Kokku uuriti 593 närvi ja enamik uuringuid tehti mõlemal kehapoolel. Uurimusest selgus, et lainete erinevad parameetrid sõltusid uuritava pikkusest, vähem vanusest, kuid uuritava sugu ei mõjutanud F-lainete erinevaid parameetreid. Uuringu tulemusena leiti, et tervetel esineb A-laineid küllaltki sageli, jala-närvidel sagedamini kui kätel, ning et A-lainete esinemissagedus sõltub vanusest. Kindlasti pakub

laiemalt huvi maailmas ainulaadne sedavõrd ulatuslik andmebaas, mis koostati F-lainete parameetrite ja A-lainete esinemissageduse kohta tervetel inimestel.

Leena Puksa on sündinud 7. märtsil 1951. aastal Tartus. Keskkariduse omandas ta Tartu V Keskkoolis ning lõpetas Tartu Ülikooli arstiteaduskonna ravierialal 1975. aastal. 1977. aastast on ta töötanud neuroloogina Tartu Ülikooli närvikliinikus. L. Puksa on kõrgema kategooria neuroloog, kes on end korduvalt täiendanud neurofüsioloogia alal Uppsala ja Turu ülikoolis ning osalenud Põhja-maade ja Euroopa kliinilise neurofüsioloogia kongressidel ning seminaridel. Aastatel 1999–2002 oli L. Puksa üks telemeditsiinilise projekti BITNET juhte, projekti tulemusena loodi Eesti neuro-müograafia-alane telemeditsiiniline võrgustik. Tartu on kujunenud konsultatiivseks neurofüsioloogia-keskuseks, nõu saavad nii neurofüsioloogid Eestist kui ka Lätist ja Leedust.

toomas.asser@kliinikum.ee

Eldor Mihkelsoo 75

16. juulil 2003 sai 75aastaseks staažikas uroloog Eldor Mihkelsoo. Ta on sündinud Sindis, 1947. a, lõpetanud Pärnu 1. Keskkooli ja 1953. a Tartu Ülikooli arstiteaduskonna.

Aastatel 1953–1961 töötas ta Jõgeval, algul tervishoiuosakonna juhatajana, seejärel rajooni keskhaigla peaarstina. Kliinilise ordinatuuri kirurgia erialal lõpetas ta 1963. a ja asus seejärel tööle uroloogina Tallinna Vabariiklikus Haiglas, kus ta 30 aastat töötas urologia osakonna juhatajana.

Eldor Mihkelsoo on kõrgema kategooria uroloog, ta on trükis avaldanud 22 uroloogialast teaduslikku publikatsiooni. Kandidaadiväitekirja “Hüdronefroosi diagnoosimine, kirurgiline ravi ja selle tulemuste morfoloogilis-funktsionaalne hinnang” kaitses ta 1978. aastal.

Eldor Mihkelsoo oli ENSV tervishoiu-ministeriumi peauroloog ja Eesti taasiseseisvumise järel kuni 1994. aasta lõpuni Eesti sotsiaalministeeriumi uroloogianõunik. 1978. aastal omistati talle Eesti NSV teenelise arsti nimetus.

Aastatel 1973–1989 oli ta Eesti Uroloogide Seltsi esimees ja Üleliidulise Uroloogide Seltsi presiidiumi liige ning ajakirja “Urologija i nefrologija” redaktsiooninõukogu liige. Juubilar on Eesti Seeniorkirurgide Klubi ja Eesti Seeniorkirurgide Seltsi asutajaliige.

Soovime juubilarile head tervist ja rõõmsat meelt järgnevatel aastatel.

Kolleegid Eesti Seeniorkirurgide Seltsist

Ülo Hussar - 70

Ülo Hussar tähistas 13. juunil oma 70. sünnipäeva.

Ülo Hussar on sündinud Võrumaal taluniku pojana. 1959. a lõpetas ta Tartu Ülikooli arstiteaduskonna ravi erialal. 1960.–1963. a läbis ta sihtaspirantuuri Sankt-Peterburgis Eksperimentaalse Meditsiini Instituudis professor V. P. Mihhailovi juhendamisel eksperimentaalse histoloogia laboratooriumis. Kandidaadiväitekirja “Tüümuse regeneratsioonist üldise ja lokaalse kiirituse korral” kaitses ta edukalt juba 1963. a. Aspirandina sai juubilar evolutsioonilis-histoloogilise teadusuunitluse ja omandas eksperimentaal-histoloogilise uurimismetoodika (histoautoradiograafia erinevate isotoopmarkeritega, kudede auto- ja homotransplantatsioon). Tema teadustööde keskseks suunaks on olnud lümfoidsüsteemi ajaliskeskkonnalistest parameetrite (sh biorütmide) uurimine tava- ja katsetingimustes. Ta on koostanud originaalskeemi lümfotsüütide proliferatsiooni ja diferentseerumise astmetest erinevates lümfoorganites – tüümuses jt lümfoepiteliaalsetes organites, põrnas ja lümfisõlmedes. Võrdlev-histoloogiliselt on uurinud tsentraalse immuunorgani tüümuse arenemist ja ehitust kaladel, lindudel, amfiibidel, imetajatel (eeskätt väikestel katseloomadel rottidel ja hiirtel). Nende uuringute tulemused on aluseks tänapäevastele immuunsüsteemi talitluse uuringutele nii fundamentaal- kui kliinilises immunoloogias. Ü. Hussari doktoritöö “Lümfoidkoe kvantitatiivne eksperimentaal-histoloogiline analüüs normis ja kiirituskahjustuse tingimustes” valmis 1972. a. Juubilar on juhendanud 6 kandidaadi- ja 3 doktoritööd. Ta on olnud morfoloogide seltsi (Eesti AHE Selts) esimees 1983.–1993. a ja rahvusvaheliselt tunnustatud ajakirja Morfologija redaktsiooninõukogu liige.

Ülo Hussar sai 1974. a-l TÜ anatoomia ja histoloogia instituudi professoriks, 1989. a-st oli ta instituudi (tolleaegse nimetusega anatoomia ja histoloogia kateeder) juhataja. Alates 1998. a on ta professor *emeritus*.

Pikaajalise viljaka teadustöö tulemusena on valminud 194 publikatsiooni ja 10 õppevahendit. Eriti väärtuslik on meditsiinihistoloogia seletussõnaraamat eesti, vene, inglise ja saksa keeles, mis ilmus 1996. a ning mille autoriteks on J. Tehver ja Ü. Hussar. Noorpõlves on Ü. Hussar kirjutanud veel ühe huvitava populaarteadusliku raamatu: “Elust, vananemisest ja surmast” (Tallinn: Valgus; 1968).

Jätkugu juubilaril ikka tugevat sportlikku tervist, tahet, reipust ja tegemisrõõmu kõigi histoloogide rõõmuks ning meditsiini teenimiseks veel paljudeks aastateks.

Kolleegide nimel
Piret Hussar

Milvi Topmann 65

Teenekas laboriarst Milvi Topmann on sündinud 13. juulil 1938. a Tartus. Ta lõpetas 1958. a Tartu I Keskkooli ja 1964. a Tartu Ülikooli arstiteaduskonna. Paralleelselt õpingutega raviosakonnas õppis ta programmiväliselt lastehaigusi pediaatriakateedri õppejõudude juures.

1964. a suunati juubilar pediaatrina tööle Tapa Linnahaiglasse, kus töötas 1968. aastani. Samal aastal alustas ta dr Ella Ratniku ja dots Leida Kerese kutsel tööd Tartu Lastehaiglas, algul pediaatri, hiljem laboriarstina. Täiendanud end Leningradi, Moskva ja Minski arstide täiendusinstituutides, hiljem Turu Ülikooli keskhaigla kesklaboris kliinilise ja laboratoorse hematoloogia ning kliinilise keemia alal, kujunes M. Topmannist vabariigi tippspetsialist ja õpetaja laboratoorse hematoloogia, eriti vere patomorfoloogia ja hüübimisuringute alal.

M. Topmann on ligi 35 aastat juhatanud Tartu Ülikooli lastehaigla, hiljem TÜ Kliinikumi ühendlabori lastekliiniku osakonna tööd. Selle perioodi jooksul on laborimediitsin arenenud alates manuaalsetest meetoditest tänapäevaste automaatanalüsaatorite, kvaliteedikontrolli ja infosüsteemi juurutamiseni laboris. Labori baasil algatas ta Eestis unikaalse laboritevahelise vereanalüsaatorite kvaliteedikontrolli süsteemi, mis on nüüdseks tegutsenud juba 7 aastat.

Olles juhendanud laboripraktikume arstiteaduskonna üliõpilastele juba 1975. aastast, alustas ta 1991. a koos kolleegidega laborimediitsiini intensiivset õpetamist Tartu Ülikoolis kuni iseseisva eriala, õppekavade ning -materjalide loomise ja õppetooli rajamiseni 1997/98. õa-l. Dr Milvi Topmann on olnud kõikide laborimediitsiini residentide, paljude üliõpilaste, laborantide ja arstide õpetaja. Ta on töötanud Eesti Laborimediitsiini Ühingu juhatuse sekretärina alates seltsi asutamisest 1998. a.

Õnnitleme tarka ja säravat kolleegi ning soovime talle jõudu, tervist ja värskust edaspidiseks!

Eesti Laborimediitsiini Ühing